

Notitie

Aan : Gemeente Nieuwegein
Van : Royal Haskoning
Datum : 14 januari 2011
Kopie :
Onze referentie : 9W2455/N0001/902036/Rott

Betreft : Toetsing Flora- en faunawet Blokhoeve Nieuwegein

Inleiding

Om de ontwikkeling van de wijk Blokhoeve in Nieuwegein mogelijk te maken werkt de gemeente Nieuwegein aan het bestemmingsplan Blokhoeve. Alle ruimtelijke ontwikkelingsprojecten dienen getoetst te worden op effecten in het kader van de Flora- en faunawet. Veel planten- en diersoorten zijn beschermd door deze wet. Activiteiten met effecten die leiden tot doden of verwonden van individuen, vernietiging of verstoring van populaties, of aantasting van leefgebieden van beschermde soorten zijn niet toegestaan zonder ontheffing. Of deze effecten kunnen optreden, wordt in eerste instantie beoordeeld middels een verkennende toets, de zogenaamde quickscan. In 2005 is door bureau Visser (Visser, 2005) een quickscan uitgevoerd. In dit onderzoek worden de resultaten van de quickscan tegen het licht gehouden en wordt bepaald of de getrokken conclusies nog stand houden. Dit is nodig, omdat de resultaten ruim vijf jaar oud zijn. In de tussenliggende periode kunnen soorten verdwenen of verschenen zijn en ook is het plan op verschillende punten gewijzigd. Daarnaast hebben er ook veranderingen in het wettelijke toetsingskader plaatsgevonden, waardoor de resultaten op een andere wijze geïnterpreteerd dienen te worden (LNV, 2009).

Dit onderzoek heeft tot doel de waarde van het gebied voor beschermde flora en fauna in kaart te brengen en te voorzien in een eerste inschatting van mogelijke effecten. Op basis hiervan worden de voorgenomen werkzaamheden getoetst aan de Flora- en faunawet en wordt bepaald of de uitvoerbaarheid van het beoogde bestemmingsplan niet in het geding komt, vanwege de aanwezigheid van beschermde soorten. Van belang is in dit stadium of, bij kans op aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied, ontheffingverlening redelijkerwijs te voorzien is.

Plangebied en voorgenomen ingreep

Blokhoeve ligt in het noorden van Nieuwegein. Het gebied Blokhoeve wordt omsloten door de bestaande wegen tussen Utrecht en Nieuwegein. In het westen wordt het plangebied Blokhoeve begrensd door de A.C. Verhoefweg. In het zuiden wordt de grens gevormd door de Symfonielaan. De oostelijke grens bestaat uit het sneltramspoor van en naar Utrecht. In het noorden wordt het plangebied begrensd door de Taludweg. In figuur 1 is de ligging van Blokhoeve in de omgeving weergegeven en in figuur 3 is tevens de begrenzing van het plangebied opgenomen.

Figuur 1: luchtfoto van het plangebied (bron: Bing Maps)

Blokhoeve zal worden ontwikkeld tot een gemengd woon- en werkgebied. De aspecten woningen, kantoren, horeca en welzijnsvoorzieningen zijn in het plan geïntegreerd tot een functionele eenheid. De ontwikkeling zal gepaard gaan met graaf- en grondverzetwerkzaamheden, slopen en bouwen en heiwerkzaamheden. Aan- en afvoer van materiaal en menselijke aanwezigheid zullen een voortdurende bron van geluid, trillingen en verlichting zijn.

Wettelijk kader

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten in Nederland. De wet bestaat uit een aantal verbodsbepalingen en een algemene zorgverplichtingsbepaling. De verbodsbepalingen luiden als volgt::

- Beschermde inheemse dieren mogen niet verstoord, gevangen, verwond of gedood worden.
- Beschermde inheemse plantensoorten mogen niet vernield, beschadigd of ontworteld worden.
- Nesten, rustplaatsen en voortplantingsplaatsen van beschermde soorten mogen niet verstoord of vernield worden.

Sinds 2005 zijn beschermde planten en dieren onderverdeeld in drie categorieën; algemeen beschermde soorten, overig beschermde soorten en streng beschermde soorten. Het verschil hier tussen wordt hieronder toegelicht.

Algemeen beschermde soorten

Deze soorten zijn in de Flora- en faunawet opgenomen en dus beschermd. Ze komen echter in Nederland algemeen voor. Voor verstoring van deze soorten bij uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig onderhoud, beheer of gebruik, of bij ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, geldt daarom een algemene vrijstelling. Het aanvragen van een ontheffing is dus niet nodig.

Overig beschermde soorten

Wanneer soorten uit de tweede categorie negatief beïnvloed worden, zijn er twee situaties mogelijk:

1. Er wordt een ontheffing aangevraagd bij het ministerie van LNV. Aangetoond moet worden dat de werkzaamheden er niet toe leiden dat het voortbestaan van de soorten in gevaar wordt gebracht.
2. Er wordt volgens een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode gewerkt. Het is toegestaan gebruik te maken van reeds bestaande gedragscodes. Er moet dan wel aantoonbaar in overeenstemming met de gedragscode gewerkt worden. De inhoud van de gedragscode moet worden opgenomen in de eigen werkprotocollen. De werkwijzen (bijvoorbeeld voor de inventarisatie en documentatie), maatregelen en voorwaarden die in de gedragscode staan omschreven, gelden vervolgens ook voor derden.

Streng beschermde soorten

Ontheffingsaanvragen voor streng beschermde soorten worden volgens een uitgebreide toetsing beoordeeld. Niet alleen moet worden aangetoond dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar brengen, tevens moet worden aangetoond dat er geen bevredigend alternatief voor de activiteit is en deze dwingende redenen van groot openbaar belang (met inbegrip van redenen van sociale of economische aard) dan wel het milieu dient. Werkzaamheden die niet vallen onder de noemer natuurbeheer, moeten bovendien zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen. Dit houdt in dat er geen 'wezenlijke invloed' op beschermde soorten is en dat schade aan de soorten zoveel mogelijk wordt voorkomen, bijvoorbeeld door het nemen van mitigerende en/of compenserende maatregelen.

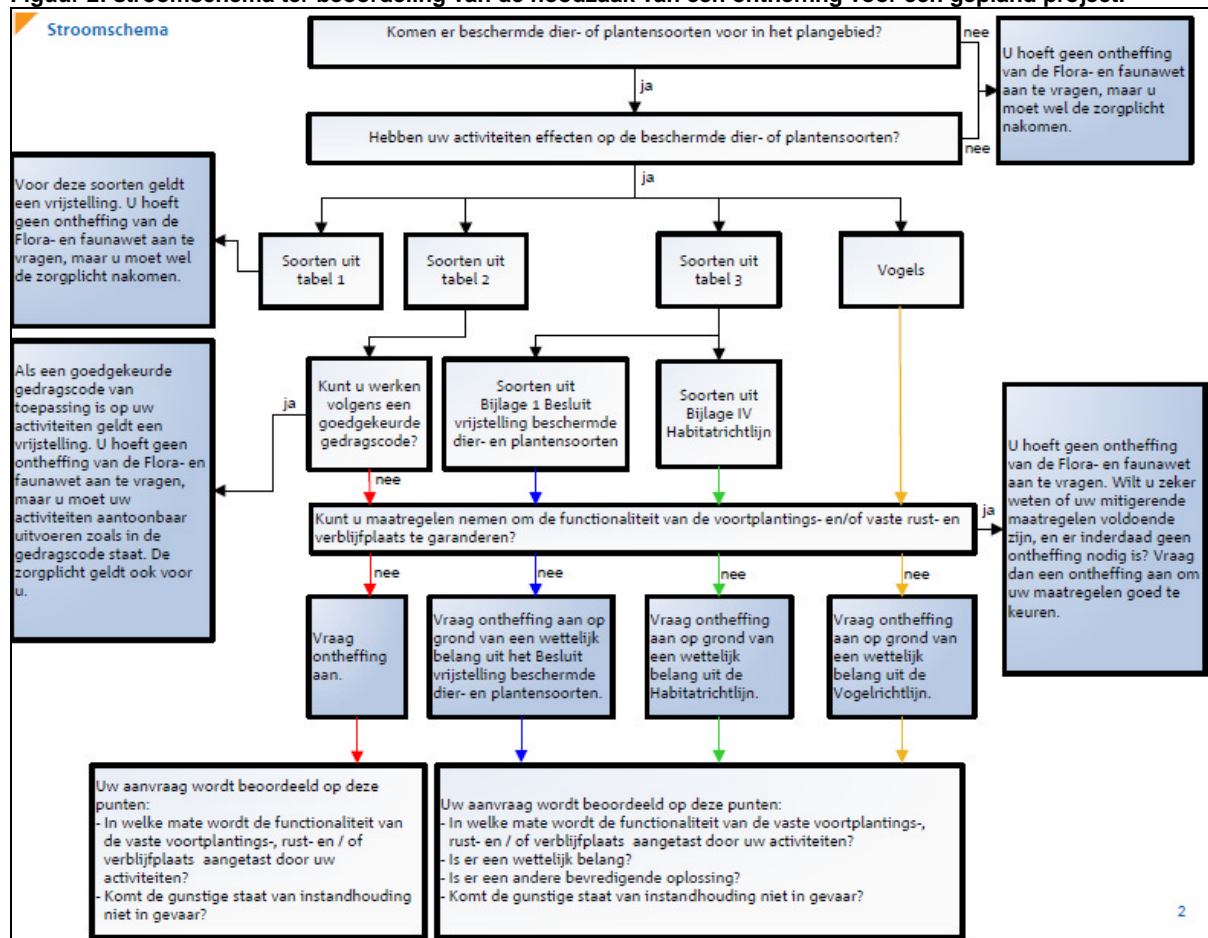
Vogels

Alle vogels in Nederland genieten een streng beschermde status. Werkzaamheden waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- en verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden. De nesten van vogels die elk jaar een nieuw nest maken zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Sommige vogels gebruiken ieder jaar hetzelfde nest. Deze vaste nesten zijn ook buiten het broedseizoen beschermd.

Het toetsingkader staat in een stroomschema in figuur 2 overzichtelijk weergegeven.

Figuur 2: stroomschema ter beoordeling van de noodzaak van een ontheffing voor een gepland project.

Zorgplicht

Naast bovenstaande verplichtingen voor beschermde soorten geldt bovendien voor alle plant- en diersoorten de zogenaamde zorgplicht. In de zorgplicht is opgenomen dat alle planten en dieren een intrinsieke waarde hebben en onvervangbaar zijn. De zorgplicht is een fatsoenseis en houdt in dat bij menselijk handelen voldoende zorg in acht genomen wordt om in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk te beschermen.

Werkwijze

Om na te gaan wat het belang van het plangebied is voor beschermde soorten is het volgende stappenplan gevolgd:

Stap 1: Inventarisatie van beschermde soorten

Om een indruk te krijgen van het voorkomen van beschermde dieren en planten in het plangebied is gebruik gemaakt van openbare informatie op internet en bestaande literatuur. De verkregen informatie is geïnterpreteerd aan de hand van expert-judgement en een veldbezoek. Dit veldbezoek is uitgevoerd op 25 november 2010. Tijdens dit veldbezoek zijn tevens de resultaten van Visser (2005) in het veld geverifieerd.

Het veldbezoek is geen volledige inventarisatie aangezien voor dit laatste voor elke soortgroep een eigen methodiek (en geschikt jaargetijde) vereist is. Het veldbezoek is wel geschikt om een indruk te krijgen van de aanwezige habitats en de mogelijk aanwezige soorten of potenties voor soorten.

Stap 2: Vaststelling van de effecten

Om vast te stellen of het project effect heeft op beschermde flora en fauna, is een beknopte analyse gemaakt van het project in relatie tot de habitateisen van de doelsoorten uit het gebied.

Stap 3: Beschrijving van de effecten op beschermde soorten

Door de resultaten van stap 1 en stap 2 te koppelen zijn de effecten van het voorgestelde project op de aanwezige natuurwaarden inzichtelijk gemaakt.

Stap 4: Conclusie en consequenties

In deze stap wordt bepaald of het waarschijnlijk is dat het project in het licht van de wet- en regelgeving ten aanzien van beschermde soorten doorgang kan vinden. Hierbij wordt rekening gehouden met de onder de Flora- en faunawet vastgestelde criteria ten aanzien van onder andere de gunstige staat van instandhouding van de soort, eventuele alternatieven en bij wet genoemde belangen.

Resultaat aanwezigheid beschermde soorten

Het onderzoeksgebied kan worden opgedeeld in drie deelgebieden (zie figuur 3 en 4). Het overgrote deel van het onderzochte gebied is braakliggend terrein. Deelgebied 1 en 3 zijn kale bouwterreinen met opslag van materialen. In deelgebied 2 is deels een begroeiing opgekomen van ruigteplanten en opschietende wilgen. Het gebied is grondig onderzocht op de geschiktheid als leefgebied voor beschermde soorten. Visser (2005) heeft geconcludeerd dat er beschermde broedvogelsoorten voorkomen in het plangebied. Daarnaast komen er geen zwaardere (tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet) beschermde soorten voor.

Uit het veldbezoek in 2010 zijn geen nieuwe inzichten verkregen die de aanwezigheid van (strikt) beschermde soorten binnen het plangebied aannemelijk maken. Mogelijk dat er zich, met name in het verruigde deelgebied 2, algemeen beschermde soorten (muizen en/of amfibieën) bevinden. Er zijn geen directe aanwijzingen zoals sporen of dieren gezien, maar de terreingesteldheid biedt geschikt habitat voor deze soorten.

Het voorkomen van de streng beschermde rugstreeppad wordt niet aannemelijk geacht. Van deze soort is bekend dat ze zich graag op braakliggende terreinen vestigt. Uit beschikbare informatie (www.telme.nl) komt naar voren dat de laatste waarneming uit de omgeving van het plangebied uit 1991 stamt. Sindsdien zijn grote delen in de omgeving van Blokhoeve bebouwd, waardoor geschikt leefgebied momenteel ontbreekt. Tussen het plangebied en bestaande populaties liggen onoverbrugbare barrières (snelwegen, het Amsterdam-Rijnkanaal en stedelijk gebied), zodat het onwaarschijnlijk is dat de soort het plangebied kan bereiken.

Figuur 3: overzicht plangebied; in de figuur staan de verschillende onderzochte deelgebieden weergegeven.

Figuur 4 impressies van de drie deelgebieden

In het plangebied kunnen verschillende soorten vogels broeden. In deelgebied 2 en 3 is tussen en onder de opkomende vegetatie geschikt broedbiotoop aanwezig. Hier zullen met name

14 januari 2011

9W2455/N0001/902036/Rott

algemeen voorkomende, aan het stedelijk milieu aangepaste soorten broeden. Andere vogelsoorten die op bouwterreinen nesten kunnen bouwen, zijn bijvoorbeeld oeverzwaluw en kleine plevier.

Figuur 4:
Braakliggend terrein met opgaande begroeiing. Deze terreinen bieden geschikt habitat voor beschermde soorten als broedvogels, grondgebonden zoogdieren en amfibieën.

Ook kunnen er algemeen voorkomende grondgebonden soorten (muizen, amfibieën en dergelijke) op het terrein voorkomen. Deze soorten vallen onder de algemeen beschermde soorten en hiervoor geldt, met inachtneming van de zorgplicht, bij werkzaamheden een vrijstelling van de Flora- en faunawet.

Effectbeoordeling en mitigerende maatregelen

In het plangebied kunnen vogels broeden. Broedgevallen van vogels kunnen worden verstoord door licht, geluid en trillingen als gevolg van werkzaamheden in het gebied. Het is verboden nesten van broedvogels te verstoren en ontheffing hiervoor wordt in principe niet verleend. Om verstoring te voorkomen is het nemen van één van de volgende maatregelen nodig:

- versturende werkzaamheden buiten het broedseizoen (zie kader hieronder) uitvoeren, óf
- vóór het broedseizoen beginnen met versturende werkzaamheden en deze continu door te zetten, waardoor de vogels op zoek gaan naar alternatieve broedplaatsen in de directe omgeving (deze zijn voldoende aanwezig in onder meer tuinen en plantsoenen), óf
- vóór het broedseizoen het terrein voor broedvogels ongeschikt te maken (bijvoorbeeld door verwijdering van vegetatie). Met het oog op het vestigen van oeverzwaluwen is het noodzakelijk om geen bergen zand op te werpen. In steile wanden die door afschuiving ontstaan kunnen in korte tijd grote aantallen oeverzwaluwen beginnen met het graven van nesten.

Er kunnen algemeen voorkomende grondgebonden soorten in het plangebied voorkomen. Voor algemeen beschermde soorten (muizen, amfibieën en dergelijke) geldt, met inachtneming van de zorgplicht, bij werkzaamheden een vrijstelling van de Flora- en faunawet.

Broedseizoen

Voor een begrip als 'broedseizoen' is geen standaardperiode te hanteren. Afhankelijk van de soort en weersomstandigheden in een bepaald jaar kunnen soorten veel eerder of juist later broeden dan normaal het geval zou zijn. Dit kan zelfs per regio verschillen. Voor de wet is van belang of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. De vaak geciteerde periode 15 maart t/m 15 juli is dus slechts een indicatie. Voor aanvang van de werkzaamheden dient altijd op broedgevallen gecontroleerd te worden. Ook de fase van nestbouw geldt als een broedgeval.

Conclusie

Met inachtneming van de in deze notitie gestelde mitigerende maatregelen ten aanzien van broedvogels en met in achtneming van de zorgplicht vindt er geen overtreding van de Flora- en faunawet plaats. De werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd zonder dat een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd hoeft te worden. In het licht van het bestemmingsplan is er geen reden, die de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat.

Literatuur

LNV, 2009. Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen flora- en faunawet.
Visser, H.C.L., 2005. Natuurtoets Blokhoeve, gemeente Nieuwegein. Bureau Visser, Arnhem.

